

TEISĖJŲ GARBĖS TEISMAS

SPRENDIMAS

2016 m. liepos 11 d. Nr. 21P-2

Vilnius

Teisėjų garbės teismas, susidedantis iš teisėjų: Gražinos Davidonienės (pirmininkė ir pranešėja), Raimondo Buzelio, Dainiaus Raižio, Mildos Vainienės, visuomenės atstovų: Vidmanto Egidijaus Kurapkos, Vytauto Pakalniškio,

sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Ingai Jankauskienei,

dalyvaujant Šiaulių miesto apylinkės teismo teisėjui Jonui Stubriui,

išnagrinėjo Šiaulių miesto apylinkės teismo teisėjui Jonui Stubriui iškeltą drausmės bylą ir

n u s t a t ė:

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija) 2016 m. balandžio 4 d. sprendimu Nr. 18P-1 (toliau – ir Sprendimas) Šiaulių miesto apylinkės teismo teisėjui J. Stubriui Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – Teismų įstatymas) 83 straipsnio 2 dalies 1 punkto ir 3 dalies pagrindu iškėlė drausmės bylą už elgesį, žeminantį teisėjo vardą ir kenkiantį teismo valdžios autoritetui.

Drausmės byla teisėjui J. Stubriui buvo iškelta pagal Šiaulių apygardos teismo pirmininko 2016 m. vasario 19 d. teikimą (toliau – teikimas). Teikime Šiaulių apygardos teismo pirmininkas nurodė, kad jo pavedimu Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkė D. B. patikrino, kaip teisėjas J. Stubrys laikosi civilinio proceso normų, užtikrinančių greitą ir operatyvų bylų nagrinėjimą, ir kaip sprendžia nusišalinimo nuo bylų nagrinėjimo klausimus. Atlikus patikrinimą 2016 m. vasario 17 d. patikrinimo akte nustatyta, kad teisėjas J. Stubrys:

- 2016 m. sausio 4 d. nutartimis nusišalino nuo civilinių bylų Nr. e2-773-772/2016 ir Nr. 2-804-772/2016 nagrinėjimo, motyvuodamas tuo, kad asmeniškai pažįsta byloje dalyvaujančius asmenis – advokatus R. R. ir A. K.

- 2016 m. sausio 28 d. nutartimi nusišalino nuo civilinės bylos Nr. 2-22-772/2016 nagrinėjimo, motyvuodamas tuo, kad šiuo metu skaito paskaitas Šiaurės Lietuvos kolegijoje, kur dirba ir atsakovės atstovas advokatas D. V., ir tuo, kad anksčiau jis dirbo AB „Šiaulių energija“ su ieškovu A. Š.

- 2016 m. vasario 9 d. nutartimi, sprenddamas ieškinio priėmimo klausimą, nusišalino nuo civilinės bylos Nr. 2-2164-772/2016 nagrinėjimo, motyvuodamas tuo, kad jis tiek teismo posėdžiuose, tiek ir po jų bendrauja su advokatu M. B., kuris byloje atstovauja ieškovei savo motinai; be to, šis advokatas dažnai abejoja teisėjo profesionalumu ir kompetencija, anksčiau nagrinėtose bylose ne kartą reiškę teisėjui nepagrįstus nušalinimus, tai žemina teisėjo vardą ir prestižą.

- 2016 m. vasario 12 d. nutartimis nusišalino nuo civilinių bylų Nr. 2-1-772/2016 ir Nr. 2-2-772/2016 nagrinėjimo, motyvuodamas tuo, kad į bylų nagrinėjimo procesą kaip atsakovo atstovas įsitraukė anksčiau Šiaulių miesto apylinkės teisme teisėju dirbęs Ž. A., su kuriuo jis nuolat bendraudavo ir palaikė asmeninius santykius; be to, teismo posėdyje išsakytas teisėjo pasiūlymas bylos

dalyviams pateikti papildomus rašytinius įrodymus ieškovo atstovei atrodė kaip teismo šališkumas.

Teikime nurodoma, kad teisėjas J. Stubrys nuo 2016 m. sausio 4 d. iki vasario 12 d. nusišalino nuo 6 civilinių bylų nagrinėjimo (teikime nurodytas bylų skaičius – 7 – laikytinas rašymo apsirikimu). Teigiama, jog vien ta aplinkybė, kad atsakovui civilinėse bylose Nr. 2-1-772/2016 ir Nr. 2-2-772/2016 atstovaujantis Ž. A. yra dirbęs Šiaulių miesto apylinkės teisme teisėju, objektyviam stebėtoju nesudaro pagrindo abejoti visų Šiaulių apylinkės teismo teisėjų nešališkumu; juo labiau, kai advokatas byloje turi tik procesinį teisinį, o ne materialųjį suinteresuotumą bylos baigtimi, todėl teisėjo J. Stubrio nusišalinimas nuo nurodytų bylų nagrinėjimo vertintinas kaip nepagrįstas ir kaip vengimas nagrinėti bylas, kurių procesas ir taip jau užsitęsęs. Analogiškai kaip nepagrįsti įvertinti ir teisėjo J. Stubrio nusišalinimai nuo civilinių bylų Nr. e2-773-772/2016, Nr. 2-804-772/2016, Nr. 2-22-772/2016 ir Nr. 2-2164-772/2016 nagrinėjimo; pažymima, kad anksčiau teisėjas ne kartą nagrinėjo bylas, kuriose dalyvaujantiems byloje asmenims atstovavo advokatai R. R., A. K. ir M. B. (civ. byl. Nr. 2-5177-772/2014, Nr. 2-30-772/2011, Nr. 2-4879-772/2010, Nr. 2-3432-772/2010, Nr. 2-1694-772/2012, Nr. 2-1691-772/2012, Nr. L2-1145-772/2012, Nr. 2-16-772/2002, Nr. e2-1222-772/2015, Nr. e2-56-772/2015, Nr. 2-201-772/2014 ir kt.); be to, civilinėse bylose Nr. 2-1694-772/2012, Nr. 2-1691-772/2012, Nr. L2-1145-772/2012, Nr. 2-16-772/2012 advokatas A. K. buvo viena iš šalių, tačiau tai nesutrukdė teisėjui J. Stubriui jas išnagrinėti iš esmės ir priimti sprendimus (nutartis), neinformavus šalių apie savo, kaip teisėjo, galimus šališkumo pagrindus šių atstovų ar byloje dalyvaujančių asmenų atžvilgiu. Teikime taip pat nurodoma, kad civilinėje byloje Nr. 2-22-772/2016, kuri nagrinėjama jau pusantrų metų, teisėjas rašytinio proceso tvarka nusišalino nuo bylos nagrinėjimo neinformavęs apie aplinkybes, galimai leidžiančias suabejoti jo nešališkumu atsakovės atstovo advokato D. V. ir ieškovo atžvilgiu. Teikime daroma prielaida, kad teisėjas J. Stubrys nusišalinimo klausimus sprendė neišklausęs šalių nuomonės, be pagrindo nusišalino nuo bylų nagrinėjimo, taip vengė atlikti savo pareigas. Taip pat teikime teigiama, kad atlikus patikrinimą nenustatyta aplinkybių, kad teisėjas negalėjo bylų išnagrinėti nešališkai, taip pat aplinkybių, dėl kurių protingam stebėtoju gali atrodyti, kad teisėjas negali nešališkai išnagrinėti bylos. Teisėjas savo asmeniniuose santykiuose su teisininkais, nuolat dalyvaujančiais jo teismo procesuose, turėtų vengti situacijų, kurios galėtų sukelti įtarimą dėl palankumo ar šališkumo; kita vertus, galimybių patikrinti aplinkybių, kurias lakoniškai nurodė teisėjas J. Stubrys apie asmeninius santykius su nutartyse minimais asmenimis, iš esmės nėra. Šiaulių apygardos teismo pirmininkas teikime nurodė, kad teisėjas J. Stubrys, dėl formalių priežasčių nepagrįstai nusišalindamas nuo civilinių bylų nagrinėjimo, pademonstravo turintis asmeninį išankstinį nusistatymą ir pasiduodantis įtakai, kai priima sprendimus byloje, kuriose šalims atstovauja advokatai A. K., R. R., M. B., D. V., atsakovo atstovas Ž. A., parodė išskirtinį dėmesį šiems asmenims, nevengė asmeniniu bendravimu su minėtais advokatais bei atstovais prisiimti įsipareigojimų, kurie trukdo tinkamai atlikti teisėjo pareigas; atlikdamas pareigas nesilaikė įsipareigojimo būti nepriklausomam ir neturėti asmeninio intereso, savo elgesiu pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų teisingumo ir nešališkumo bei nepriklausomumo principų reikalavimų; toks teisėjo J. Stubrio elgesys vertintinas kaip teisėjo vardą žeminantis ir teismų autoritetui kenkiantis poelgis, užtraukiantis drausminę atsakomybę. Šiaulių apygardos teismo pirmininko vertinimu, nusišalindamas nuo civilinės bylos Nr. 2-22-772/2016 nagrinėjimo, teisėjas J. Stubrys pažeidė Civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 7 straipsnyje įtvirtintą proceso koncentracijos ir ekonomiškumo principą, neįgyvendino 2 straipsnyje įtvirtinto civilinio proceso tikslo – kuo greičiau atkurti teisinę taiką tarp ginčo šalių, kadangi ieškinys šioje byloje gautas 2014-07-29, teisėjo J. Stubrio priimtas 2014-08-01 ir byla buvo nagrinėjama iki 2016-01-28, kai teisėjas nusišalino; apie pusantrų metų buvo sprendžiami įvairūs procesiniai klausimai, byla buvo nagrinėjama iš esmės, surengti 7 teismo posėdžiai; nuo bylos iškėlimo iki teisėjo nusišalinimo nuo bylos nagrinėjimo byloje dalyvavo ieškovas A. Š. ir atsakovės atstovas advokatas D. V., tačiau teisėjas visą bylos nagrinėjimo laiką neinformavo šalių apie savo galimą suinteresuotumą bylos baigtimi ar

objektyvų šališkumą ir priėmė sprendimą nusišalinti praėjus 1 metams ir 6 mėnesiams nuo ieškinio priėmimo. Manoma, kad teisėjas J. Stubrys, nagrinėdamas civilinę bylą Nr. 2-22-722/2016, aplaidžiai atliko savo pareigas, užvilkinio galutinio procesinio sprendimo priėmimą, pažeisdamas esminius konstitucinius principus bei proceso šalių teisę į greitą ir operatyvų bylos išnagrinėjimą, taip pat teisę į teisingą teismą. Šiaulių apygardos teismo pirmininkas tokius teisėjo J. Stubrio veiksmus įvertino kaip Teisėjų etikos kodekse įtvirtinto pareiškimo principo nesilaikymą (15 straipsnio 1, 3, 4 punktai), todėl, vadovaudamasis Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 1 punktu, 84 straipsnio 4 dalimi siūlė teisėjui iškelti drausmės bylą.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija nustatė, kad teisėjas J. Stubrys 2016 m. sausio 4 d. nutartyse dėl nusišalinimo nuo civilinių bylų, kuriose dalyvavo advokatai A. K. ir R. R., nagrinėjimo nurodė vieną nusišalinimo motyvą – kad asmeniškai pažįsta šiuos advokatus; 2016 m. sausio 28 d. nutartyje nusišalinimą motyvavo tuo, kad skaito paskaitas kolegijoje, kurioje dirba ir advokatas D. V.; 2016 m. vasario 12 d. priimtose dviejose nutartyse nusišalinimą motyvavo tuo, kad atsakovo atstovas Ž. A. yra dirbęs teisėju tame pačiame teisme ir jiedu palaikė asmeninius santykius, nuolat bendravo. Komisija pripažino, kad asmeninė pažintis su teismo procesuose dalyvaujančiais advokatais yra įprastas ir teisėjų etikos požiūriu nesmerkimas reiškinys; vien ši aplinkybė neturėtų varžyti teisėją vykdamas teisingumą. Komisija analogiškai vertino ir situaciją, kai teisėją su advokatu ar kitu dalyvaujančiu byloje asmeniu sieja bendra esama ar buvusi darbovietė, bet tarp jų nėra bičiulystės ar kitokių artimų asmeninių santykių arba, priešingai, – intereso konflikto ir pan. Komisija, nevertindama nutarčių dėl teisėjo nusišalinimo teisėtumo ir pagrįstumo, konstatavo, kad teisėjas J. Stubrys, nurodytais atvejais sprenddamas nusišalinimo nuo civilinių bylų nagrinėjimo klausimus, neatliko savo pareigų profesionaliai ir dalykiškai, kaip to reikalauja pareiškimo principas (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 3 punktas), ir tai, Komisijos nuomone, gali kelti abejonių, kad teisėjas nuo bylų nagrinėjimo nusišalino nesant tam realaus pagrindo.

Komisija pažymėjo, kad teisėjas privalo saugoti garbingą teisėjo vardą, savo veiksmais ir sprendimais nepakenkti teismo autoritetui, todėl esamus santykius pirmiausia turi įvertinti pats, vadovaudamasis įstatymuose bei Teisėjų etikos kodekse įtvirtintais teisėjo nešališkumo reikalavimais, ir, matydamas poreikį, tuos santykius atitinkamai koreguoti. Teisėjų etikos požiūriu netoleruotina tai, kad teisėjas netrumpą laikotarpį nuolat bendrauja su jo nagrinėjamosiose bylose dalyvaujančiu advokatu M. B., nekoreguoja šių santykių, nors pats teigia, jog advokatas jo atžvilgiu nesielgia pagarbiai. Teisėjas nepareikškę nutraukiantis asmeninius santykius su advokatu M. B., kurie jam asmeniškai trukdo tinkamai atlikti teisingumo vykdymo pareigą, tik nusišalino nuo bylos nagrinėjimo, o tai reiškia, kad negalės nagrinėti ir visų kitų bylų, kuriose dalyvauja minėtas advokatas. Komisijos manymu, palaikydamas tokius asmeninius santykius teisėjas J. Stubrys pats nesaugo garbingo teisėjo vardo, jo elgesys menkina teisingumo vykdymo įvaizdį, kenkia teismo autoritetui; tai nesuderinama su teisėjų etikos reikalavimais (Teisėjų etikos kodekso 9 straipsnio 1, 3, 4 punktai, 13 straipsnio 3, 4 punktai, 14 straipsnio 1, 2 punktai).

Sprendime Komisija taip pat konstatavo, kad teisėjas J. Stubrys anksčiau ne kartą nagrinėjo bylas, kuriose advokatai A. K., R. R. ir M. B. atstovavo dalyvaujantiems bylose asmenims, o advokatas A. K. buvo ir ginčo šalimi, tačiau teisėjas nenušišalino nuo tų bylų nagrinėjimo, neinformavo apie galimus jo šališkumo pagrindus. Tuo tarpu 2016 m. sausio 4 d. teisėjas nusišalino nuo civilinių bylų, kuriose dalyvavo advokatai A. K. ir R. R., nagrinėjimo, motyvuodamas tuo, kad juos asmeniškai pažįsta; 2016 m. vasario 9 d. nusišalino nuo civilinės bylos nagrinėjimo motyvuodamas, kad nuolat bendrauja su ieškovės sūnumi jos atstovu byloje advokatu M. B. Komisijos vertinimu, nurodyti faktai suponuoja tokias išvadas: 1) blogai yra tai, kad teisėjas anksčiau nagrinėtose bylose nenušišalino, jeigu asmeniniai santykiai su advokatais A. K., R. R., M. B. sudarė tam pagrindą; 2) jeigu teisėjo asmeniniai santykiai su šiais advokatais anksčiau nesudarė pagrindo teisėjui nusišalinti nuo bylų nagrinėjimo ir iki

2016 m. sausio mėnesio jie iš esmės nepakito, tai dėl teisėjo nusišalinimo 2016 metais pagrįstumo gali kilti pamatuotų abejonų. Komisija pažymėjo, kad nėra duomenų, leidžiančių teigti, jog teisėjo ir minėtų advokatų asmeniniai santykiai dėl kokių nors priežasčių iš esmės pakito. Komisija konstatavo, kad tai, jog teisėjas J. Stubrys nusišalino vengdamas nepatogios situacijos dėl santykių su asmeniškai pažįstamais advokatais, rodo, jog teisėjas neturėjo tvirtos vidinės nešališkumo nuostatos, jo veiksmai neatitiko Teisėjų etikos kodekso 8 straipsnyje įtvirtintos teisingumo ir nešališkumo principo nuostatos. Komisijos nuomone, Šiaulių apygardos teismo pirmininko teikime nurodytas teiginys, jog teisėjas J. Stubrys, be pagrindo nusišalindamas nuo kai kurių jam paskirtų bylų, vengė jas nagrinėti, laikytinas pagrįstu.

Svarstydamą klausimą dėl Šiaulių apygardos teismo pirmininko teikimo teiginio, kad teisėjas J. Stubrys 2016 m. sausio 28 d. be jokio teisinio pagrindo nusišalino nuo 1 metus ir 6 mėnesius trukusio civilinės bylos Nr. 2-22-772/2016 tolesnio nagrinėjimo, pagrįstumo, Komisija atsižvelgė į tai, kad teisėjas nusišalino ne savo iniciatyva, o ieškovui pareiškus jam nušalinimą tuo motyvu, jog teisėjas teismo posėdžių metu akivaizdžiai rodė palankumą atsakovo atstovui advokatui D. V. Komisija, įvertinusi teisėjo J. Stubrio paaiškinimus ir nagrinėjant civilinę bylą susidariusią situaciją, konstatavo, kad negalima teigti, jog nusišalindamas nuo civilinės bylos Nr. 2-22-772/2016 nagrinėjimo teisėjas parodė aplaidų požiūrį į savo pareigas ir taip sąmoningai uždelsė galutinio procesinio sprendimo priėmimą. Taigi, Komisija šioje dalyje teisėjo J. Stubrio veiksmuose neįžvelgė Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje numatytų nusižengimų požymių.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, apibendrinusi drausmės byloje nustatytas aplinkybes, konstatavo, kad teisėjas J. Stubrys, nuo 2016 m. sausio 4 d. iki vasario 12 d. sprenddamas nusišalinimo nuo civilinių bylų nagrinėjimo klausimus, nesilaikė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų teisingumo ir nešališkumo, nepriklausomumo, pareigingumo, padorumo, pavyzdingumo principų reikalavimų; per neilgą laikotarpį tai vyko daugelį kartų, tapatūs teisėjų etikos nepaisymo atvejai įgijo sisteminių pobūdį. Komisija teisėjo veiksmus – nusišalinimą nuo kai kurių bylų nagrinėjimo be aiškaus ir pakankamo pagrindo – vertino kaip siekį išvengti tam tikrų bylų nagrinėjimo, tokie veiksmai turi šiurkštaus teisėjo pareigų pažeidimo požymių. Tokį teisėjo elgesį Komisija vertino kaip žeminantį teisėjo vardą ir kenkiantį teisminės valdžios autoritetui (Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 1 punktas ir 3 dalis), o tai sudaro pagrindą iškelti teisėjui drausmės bylą.

Teisėjų garbės teismo posėdyje teisėjas J. Stubrys paaiškino, kad advokatą R. R. pažįsta labai seniai, apie 20 metų, su juo susipažino dar tuomet, kai nedirbo teisėju. Jų santykiai yra niekuo neypatingi, tiesiog yra pažįstami – susitinka, pasisveikina, pasikalba, tačiau nieko daugiau. Advokatą A. K. taip pat pažįsta seniai – nuo tų laikų, kai dirbo įmonėje „Šiaulių energija“. Teisėjas paaiškino, kad yra nagrinėjęs ne vieną bylą, kurioje šalims atstovavo advokatai R. R., M. B., ir A. K., ir niekada nuo šių bylų nusišalindavo. Tačiau nagrinėjamu atveju situacija buvusi kitokia – advokatas A. K. civilinėje byloje dalyvavo kaip atsakovas, šioje byloje dalyvavo ir A. Koskaus žmona N. K., kurią teisėjas taip pat pažįsta, todėl jis jautė būtinybę, tiesiog moralinę pareigą nusišalinti. Taigi, nusišalinimo pagrindai tiek dėl R. R., tiek dėl A. K. buvo tie patys – tai buvo bylos, kuriose šie advokatai patys dalyvavo kaip šalys, o ne kaip bylos šalis atstovaujantys advokatai. Dėl nusišalinimo nuo advokato M. B. bylos nagrinėjimo teisėjas paaiškino, kad advokatas M. B. dažnai rašo skundus, reikšdamas nepasitenkinimą teisėjo veiksmis, be to, šioje byloje viena iš šalių buvo M. B. motina, o pats M. B. galimai taip pat suinteresuotas bylos baigtimi. Todėl teisėjas, matydamas, kad tai yra advokato M. B. šeimos byla, manydamas, kad negalės būti nešališkas šioje byloje, ir vengdamas šio asmens neprocesinių skundų, priėmė sprendimą nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo. Be to, visais šiais atvejais teisėjas nusišalino ieškinio priėmimo stadijoje. Dėl nusišalinimo nuo civilinės bylos, kurioje atsakovei atstovavo advokatas D. V., teisėjas nurodė, kad jis šią bylą nagrinėjo 1,5 metų, atliko šioje byloje visus būtinus veiksmus ir nematė pagrindo nusišalinti, nusišalino tik tuomet, kai ieškovas

pareiškė jam nušalinimą. Teisėjas pabrėžė, kad jis tikrai nevensia nagrinėti bylų, atkreipė dėmesį, kad jo darbo krūvis yra vienas didžiausių tarp Lietuvos teisėjų, jis dirba ir savaitgaliais, ir po darbo valandų. Nurodė, kad nuolat kelia savo kvalifikaciją, nuolat dalyvauja mokymuose, seminaruose ir pan. Paaikšino, kad per 10 teisėjo darbo metų iki šių metų pradžios jis niekada nėra pats nusišalinęs nuo bylų nagrinėjimo, kadangi tokių asmeninių bylų jam nebuvo tekę nagrinėti. Teisėjo manymu, teiginiai, kad nusišalindamas nuo aukščiau minėtų bylų nagrinėjimo jis vengė šias bylas nagrinėti, yra nepagrįsti, mano, kad jo veiksmuose drausminės atsakomybės pagrindo nėra, todėl Teisėjų garbės teismo prašo drausmės bylą nutraukti.

Teisėjų garbės teismas, išnagrinėjęs drausmės bylos medžiagą, išklauses teisėjo J. Stubrio paaiškinimų,

k o n s t a t u o j a:

Drausmės byloje nustatyta, kad Šiaulių apylinkės teismo teisėjas J. Stubrys laikotarpiu nuo 2016 m. sausio 4 d. iki vasario 12 d. nusišalino nuo 5 civilinių bylų nagrinėjimo. 2015 m. sausio 4 d. nutartimis nusišalino nuo civilinių bylų Nr. e2-773-772/2016 ir Nr. 2-804-772/2016 nagrinėjimo, motyvuodamas tuo, kad asmeniškai pažįsta bylose dalyvaujančius asmenis – advokatus R. R. ir A. K., 2016 m. vasario 9 d. nutartimi nusišalino nuo civilinės bylos Nr. 2-2164-772/2016 nagrinėjimo, motyvuodamas tuo, kad jis tiek teismo posėdžiuose, tiek ir po jų bendrauja su advokatu M. B., kuris byloje atstovauja ieškovei savo motinai; be to, šis advokatas dažnai abejoja teisėjo profesionalumu ir kompetencija, anksčiau nagrinėtose bylose ne kartą reiškė teisėjui nepagrįstus nušalinimus, tai žemina teisėjo vardą ir prestižą. Visas šias tris nutartis dėl nusišalinimo teisėjas J. Stubrys priėmė sprendamas ieškinio (pareiškimo) priėmimo klausimą. Taip pat 2016 m. vasario 12 d. nutartimis nusišalino nuo civilinių bylų Nr. 2-1-772/2016 ir Nr. 2-2-772/2016 nagrinėjimo, motyvuodamas tuo, kad į bylų nagrinėjimo procesą kaip atsakovo atstovas įsitraukė anksčiau Šiaulių miesto apylinkės teisme teisėju dirbęs Ž. A., su kuriuo jis nuolat bendraudavo ir palaikė asmeninius santykius; be to, teismo posėdyje išsakytas teisėjo pasiūlymas bylos dalyviams pateikti papildomus rašytinius įrodymus ieškovo atstovei atrodė kaip teismo šališkumas.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija iškėlė teisėjui J. Stubriui drausmės bylą ir šį sprendimą grindė tuo, kad teisėjas J. Stubrys, sprenddamas nusišalinimo nuo civilinių bylų nagrinėjimo klausimus, nesilaikė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų teisingumo ir nešališkumo, nepriklausomumo, pareigingumo, padarumo, pavyzdingumo principų reikalavimų, kadangi be aiškaus ir pakankamo pagrindo nusišalino nuo kai kurių bylų nagrinėjimo, be to, per neilgą laikotarpį tai vyko daugelį kartų, t. y. tapatūs teisėjų etikos nepaisymo atvejai įgijo sisteminių pobūdį. Šie teisėjo veiksmai Komisijos įvertinti kaip siekis išvengti tam tikrų bylų nagrinėjimo, todėl šie veiksmai turintys šiurkštaus teisėjo pareigų pažeidimo požymių. Komisija konstatavo, kad teisėjas J. Stubrys tokiu savo elgesiu pažemino teisėjo vardą ir pakenkė teismo autoritetui, jo veiksmuose yra Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje numatytų nusižengimų požymių.

Teisė į nešališką teismą yra viena žmogaus teisių, ginamų tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmeniu (Konstitucijos 29 straipsnis, 31 straipsnio 2 dalis, 109 straipsnis, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalis, CPK 6, 21 straipsniai). Konstitucinis Teismas 2001 m. vasario 12 d. nutarime yra konstatavęs, kad asmens konstitucinė teisė, jog jo bylą išnagrinėtų nešališkas teismas, reiškia tai, kad asmens bylos negali nagrinėti teisėjas, dėl kurio nešališkumo gali kilti abejonių; teisėjas, nagrinėjantis bylą, turi būti neutralus; teismo nešališkumas, kaip ir teismo nepriklausomumas, yra esminė žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo garantija, būtina teisingo bylos išnagrinėjimo, pasitikėjimo teismu sąlyga. Dėl to turi būti šalinamos prielaidos, galinčios kelti abejonių dėl teisėjo ir teismo šališkumo.

Nešališkumo principas reiškia, kad tiriant ir nagrinėjant bylą su proceso šalimis būtų elgiamasi vienodai, kad procesą vykdančys subjektai (teismas, teisėjai) nebūtų suinteresuoti vienai iš šalių priimti palankaus sprendimo ar kitaip nesudarytų prielaidų suabejoti jų veiklos objektyvumu. Tai reiškia, kad procesą vykdančys subjektai negali ne tik būti subjektyviai suinteresuoti bylos eiga ar baigtimi, bet toks suinteresuotumas negali pasireikšti objektyviai per jų kitų proceso dalyvių atžvilgiu atliekamus veiksmus ar priimamus sprendimus.

Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje pabrėžiama, kad teisė į nešališką teismą turi būti nagrinėjama dviem aspektais – subjektyviuoju ir objektyviuoju. Subjektyvusis teismo ir teisėjo nešališkumas reiškia, kad nė vienas teisėjas neturi išankstinio nusistatymo ar nėra tendencingas (žr. *Hauschildt v. Denmark*, no. 154, § 48). Nešališkumas paprastai reiškia išankstinio nusistatymo, tendencingumo nebuvimą ir Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies kontekste gali būti nagrinėjamas dviem aspektais. Teismas turi būti subjektyviai nešališkas, šia prasme atsižvelgtina į asmeninius teisėjo įsitikinimus ir elgesį, t. y. nė vienas teismo narys neturi turėti išankstinio nusistatymo ar būti tendencingas. Pagal objektyvųjų kriterijų vertintina, ar pats teismas ir, be kitų aspektų, jo sudėtis „pateikia“ pakankamas garantijas, pašalinančias bet kokią abejonę dėl jo nešališkumo (žr., be daugelio kitų, *Fey v. Austria*, 24 February 1993, Series A no. 255, §§ 27, 28 and 30, *Wettstein v. Switzerland*, no. 33958/96, § 42, *ECHR 2000-XII, Micallef v. Malta (GC)*, no. 17056/06, 15 January 2008).

Siekiant užtikrinti realų teisės į nešališką ir objektyvų teismą įgyvendinimą, CPK normose įtvirtintas nušalinimo institutas. Byloje dalyvaujantis asmuo, manydamas, kad jo bylą nagrinėjantis teisėjas gali būti neobjektyvus ir šališkas, gali, remdamasis CPK 65–66 straipsniuose nurodytomis aplinkybėmis, teikti motyvuotą teisėjo nušalinimo pareiškimą (CPK 68 straipsnis). Be to, CPK 65, 66 straipsniuose įtvirtinta teisėjo pareiga nusišalinti, kai egzistuoja atitinkamos aplinkybės, keliančios (ar galinčios kelti) abejonių dėl teisėjo nešališkumo.

Teisėjų garbės teismas sutinka su Komisijos sprendime padaryta išvada, kad teisėjas savo asmeniniuose santykiuose su teisininkais, nuolat dalyvaujančiais teisėjo teismo procesuose, turėtų vengti situacijų, kurios galėtų sukelti įtarimą dėl palankumo ir šališkumo, saugoti garbingą teisėjo vardą. Teisėjų garbės teismas pripažįsta, kad teisėjas turi turėti tvirtą vidinę nešališkumo nuostatą, negali pasiduoti emocijoms ir privalo vengti situacijų, kurios jam kliudytų būti nešališkam. Tačiau vien ta aplinkybė, kad asmuo paskirtas teisėju, savaime nereiškia, kad jis apskritai turi nutraukti bet kokius asmeninius santykius su jam pažįstamais advokatais ar kitais teisininkais. Svarbu, kad šie santykiai neduotų pagrindo manyti, jog tokie asmenys gali daryti įtaką teisėjui ar kitaip naudotis jo palankumu. Tačiau yra galimos situacijos, kai dėl tam tikrų seniai egzistuojančių asmeninių santykių tarp teisėjo ir bylos šalies kitiems proceso dalyviams gali kilti abejonių dėl teisėjo nešališkumo. Tokių abejonių gali kilti vien dėl to, kad proceso šalys paprastai jautriai išgyvena patį ginčo sprendimą teisme ir bet kokius pašalinius veiksmus gali vertinti kaip turinčius įtakos teisėjo sprendimui. Todėl tokiose situacijose, kai bylos šalis yra teisėjui seniai asmeniškai pažįstami asmenys, ir pats teisėjas gali išgyventi tam tikrą vidinį konfliktą, kas gali lemti jo apsisprendimą nuo bylos nagrinėjimo nusišalinti. Jeigu pats teisėjas, būdamas įsitikinęs, kad dėl tam tikrų aplinkybių egzistavimo proceso dalyviams gali kilti abejonių dėl jo nešališkumo, nusišalina nuo bylos nagrinėjimo, tokie teisėjo veiksmai savaime nereiškia teisingumo vykdymo įvaizdžio menkinimo ar kenkimo teismo autoritetui.

Drausmės byloje nustatyta, kad teisėjas J. Stubrys trijose civilinėse bylose (Nr. e2-773-772/2016, 2-804-772/2016, 2-2164-722/2016), kuriose advokatai R. R., A. K. ir M. B. ar jų artimieji giminaičiai (adv. M. B. motina) dalyvavo byloje kaip bylos šalys, priėmė nutartis dėl nusišalinimo, tai padarė ieškinių (pareiškimų) priėmimo stadijoje. Teisėjų garbės teismo posėdyje teisėjas J. Stubrys paaikšino, kad advokatus R. R. ir A. K. pažįsta labai seniai, su jais susipažino dar tuomet, kai nedirbo teisėju, jų santykiai yra draugiški. Su advokatu M. B. jis taip pat yra pažįstamas, su juo susipažino jau dirbdamas teisėju, tačiau tarp jo ir šio advokato yra susiklostę sudėtingi santykiai, kadangi advokatas

dažnai reiškia nepasitenkinimą teisėjo veiksmais, rašo skundus. Teisėjas patvirtino, kad anksčiau jam ne kartą yra tekę nagrinėti bylas, kuriose minėti advokatai dalyvavo bylose kaip šalių atstovai, ir jis tada neįtaria pareigos nusišalinti. Tačiau šiuo atveju būtent ta aplinkybė, kad minėti advokatai dalyvavo bylose kaip šalys ar atstovavo savo artimiesiems giminaičiams, t. y. turėjo teisinį asmeninį (o ne profesinį) suinteresuotumą bylos baigtimi, ir lėmė jo apsisprendimą nusišalinti nuo minėtų bylų nagrinėjimo, kadangi teisėjas abejojo, ar sugebės būti nešališkas nagrinėdamas pažįstamų advokatų asmenines bylas, teisėjas taip pat vengė ir galimų neprocesinių skundų. Pažymėtina, kad šiose trijose bylose teisėjas nusišalino ieškinio priėmimo stadijoje.

Teisėjų garbės teismas, įvertinęs anksčiau išdėstytas faktines aplinkybes, daro išvadą, kad teisėjas J. Stubrys nusišalino nuo civilinių bylų Nr. e2-773-772/2016, 2-804-772/2016, 2-2164-722/2016 nagrinėjimo ne vengdamas nepatogios situacijos, kaip teigiama Teisėjų etikos ir drausmės komisijos sprendime, o dėl susiklosčiusios specifinės situacijos – dėl asmeninės pažinties su advokatais, kurie šiuo atveju bylose dalyvavo ne kaip bylos šalims atstovaujantys advokatai, tačiau patys buvo proceso dalyviai, turintys tiesioginį teisinį suinteresuotumą bylos baigtimi, o advokatas M. B. – artimojo giminaičio atstovas, todėl teisėjas nenorėjo sukelti abejonių dėl savo nešališkumo. Todėl Komisijos sprendime padaryta išvada, kad teisėjas, nusišalindamas nuo minėtų bylų nagrinėjimo, vengė šias bylas nagrinėti, laikytina tik prielaida, kadangi, kaip minėta, teisėjas nusišalino ieškinio (pareiškimo) priėmimo stadijoje. Teisėjų garbės teismo nuomone, nepateisinamas būtų toks teisėjo elgesys, kai teisėjas dėl aplinkybių, kurios jam buvo žinomos ieškinio (pareiškimo) priėmimo stadijoje, imtųsi bylos nagrinėjimo ir nusišalintų jau procesui pažengus į priekį. Tačiau teisėjas neturėtų būti traukiamas drausminėn atsakomybėn vien už tai, kad, esant atitinkamoms aplinkybėms, nenorėdamas sukelti abejonių dėl savo nešališkumo, sąžiningai nusišalina nuo bylos nagrinėjimo ieškinio priėmimo stadijoje.

Taip pat drausmės byloje nustatyta, kad teisėjas J. Stubrys nusišalino nuo civilinių bylų Nr. 2-1-772/2016 ir Nr. 2-2-772/2016 nagrinėjimo motyvuodamas tuo, kad į bylų nagrinėjimo procesą kaip atsakovo atstovas buvo įtrauktas anksčiau Šiaulių miesto apylinkės teisme teisėju dirbęs Ž. A., su kuriuo teisėjas J. Stubrys palaikė asmeninius santykius. Svarbu pažymėti tai, kad šiose bylose teisėjas nusišalino ne savo iniciatyva. Drausmės bylos medžiaga patvirtina, kad, pasinaudodamas CPK suteikta teise, nušalinimą teisėjui pareiškė ieškovo atstovas ir nuo šių dviejų bylų nagrinėjimo teisėjas nusišalino tenkindamas šį ieškovo atstovo pareikštą prašymą, be kita ko, savo nusišalinimą motyvuodamas asmenine pažintimi su į bylą įtrauktu atsakovo atstovu, t. y. vengdamas sukelti abejonių dėl savo nešališkumo. Taigi, įvertinęs nurodytas aplinkybes, remdamasis aukščiau išdėstytais motyvais dėl teisėjo nusišalinimo nuo civilinių bylų Nr. e2-773-772/2016, 2-804-772/2016, 2-2164-722/2016 nagrinėjimo, Teisėjų garbės teismas daro išvadą, kad ir šiais atvejais nėra pagrindo teigti, kad teisėjas nusišalino vengdamas nagrinėti bylas, todėl negali būti konstatuojama, jog nagrinėjamu atveju egzistuoja teisėjo J. Stubrio drausminės atsakomybės pagrindas.

Teisėjų garbės teismas, išanalizavęs ir įvertinęs drausmės bylos medžiagą bei posėdyje dalyvavusio teisėjo J. Stubrio paaiškinimus, remdamasis anksčiau išdėstytais motyvais, daro išvadą, kad teisėjas J. Stubrys nepažeidė Teisėjų etikos kodekso ir nepadarė teisėjų etikos pažeidimo. Teisėjų garbės teismas konstatuoja, kad nėra teisėjo J. Stubrio drausminės atsakomybės pagrindo, todėl jam iškelta drausmės byla, vadovaujantis Teismų įstatymo 86 straipsnio 1 dalies 1 punktu bei Teisėjų garbės teismo nuostatų 40.1 papunkčiu, turi būti nutraukta.

Teisėjų garbės teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 86 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Teisėjų garbės teismo nuostatų 40.1 papunkčiu,

n u s p r e n d ž i a :

nutraukti Teisėjų etikos ir drausmės komisijos 2016 m. balandžio 4 d. sprendimu Nr.18P-1 Šiaulių apylinkės teismo teisėjui Jonui Stubriui iškeltą drausmės bylą.

Šis Teisėjų garbės teismo sprendimas per dešimt dienų nuo jo priėmimo gali būti skundžiamas Lietuvos Aukščiausiajam Teismui.

Teisėjų garbės teismo nariai:

Gražina Davidonienė

Dainius Raižys

Raimondas Buzelis

Milda Vainienė

Vidmantas Egidijus Kurapka

Vytautas Pakalniškis